

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. nép-

oktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetésnél:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8

fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4

A 60 fillér helyegül két a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Nemzeti zarándoklat.

A jubiláris szent esztendővel, Róma nagy ünnepével összesiesik a magyar katolicizmus kilencszázéves jubileuma. A magyar katolikus egyház hívei e kettős ünnepet nagy nemzeti zarándoklással ülik meg. Ezerháromszáz hívő ment ki a szent városba, hogy ő Szentsége, a pápa elé járuljon.

E nagy nemzeti zarándoklás a magyar katolikus egyház részéről történeti jelentőségű tény. Történeti jelentőségű tény azért, mert a magyar nemzet megmutatta, hogy az idők minden változása a magyar hazánkat ért sok csapás között megtudta tartani őseitől öröklött katolikus vallását. Ehhez a valláshoz kötötte legelső királyunk szent István, a magyar nép s a magyar haza jövőjét s látszik, hogy nagyhoz, igazhoz, szenthez kapcsolta, mert ezer esztendő vihára nem tudta megdőteni.

A mi műveltséget az Egyháztól nyert, az emelte a magyart a művelt nyugati nemzetek sorába, de egyszersmind annak köszönheti létét is. És századok multanak azóta el, de a mit az isteni Gondviselés szent István által művelt, «kiállotta az az idők viharát s azokon az alapokon áll fönn Magyarország a mai napig».

Kétségtelen azonban, hogy a mint eddig is a kereszt tartotta fönn, ez kell, hogy ragyogjon a jövőben is előtte, mert annak a nagy fénye tud csak bennünket az igaz ösvényen vezetni. A hit melegen kell ma szétadni a kunyhótól a palotáig, annak kell a társadalom dermedt tagjait is kiengesztelni, hogy meg ne tántorodjunk a nagy lábra kapott és uralkodó lelki sötétség, erkölcsi hanyatlás idejében. Ma oda jutottunk, hogy az Üdvözítő kösziklájára épített iskoláinkat elveszik, az állam követeli el magának. Pedig talán soha sem volt égetőbb szükség katolikus iskolákra, mint épen napjainkban. A vallásosság kihalóban, az emberek nem járnak templomba, a gyermek szent hitünk öröme és istenfélelem

nelkül nő nagygyá, az erkölcsök fajulóban... Hát nem inkább a vallásos iskolák számát, a keresztény nevelés-oktatást kellene istápolni, nagygyá tenni!? Miért szüntetik hát be az erkölcsösség, a vallásosság bástyáit, a hitvallásos iskolákat? Vagy talán valónak tartják azt a légből kapott koholmányt, a mely reá vágja lelketlenül a katolikus iskolákra a nemzetietlenség vádját?... Na, úgy ez valóban kegyetlen igazságtalanság, mert, hogy úgy a multban, mint a jelenben, hogy összeforrt a katolikus magyarokban a kereszténység és a hazafiság, azt tőlünk igazán senki el nem vitathatja. És csak az utolsó két évszázadban is, senki többet és nagyobbat nem tett a magyar nemzet újjászületésére, kulturája fejlesztésében s a társadalomban is, mint a magyar római katolikus Egyház. Intézményeinek egész sora, tanuskodhatik erről és szolgáltnak valóságos serege tesz hitet reá, hogy nagyobb lelkesedéssel, sokszor nélkülözések között, de mindig odaadó kitartással álltak helyt szent ügyünknek s édes hazánknak. Vitajuk tehát egész meggyőződésünkkel, hogy katolikus iskoláinkat sem a nemzetietlen törekvések vádjával, sem kötelességek mulasztásával ne illessék, mert igazságtalanul és jogtalanul illetik.

Hogy pedig az államivá tett katolikus iskolák nem fognak a vallásos élet érdekében annyit tenni tudni s az erkölcsi elfajulások ellen oly sikerrel sikra szállni, mint azt eddig a katolikus iskolák tették, — az bizonyos tény... Vallást, erkölcsöt nem paragrafusokba szorított regulákkal kell adni, hanem kitartó, nevelő példával. A katolikus iskolák pedig eddig ezt tették és ez az őszinte, igaz példaadás fog hiányozni a jövőben az iskolákból. Hogy ez hová fog vezetni, könnyű kitalálni. Lassan-lassan mind jobban fognak veszni az erkölcsök. A pap hiába prédikál a szöszéken, nem lesz a ki igéit hallgassa... és ez után?... adja Isten, hogy késő ne legyen, de bizonyosan vissza fognak térni arra az útra, a vallásosabb iskolai nevelés útjára, a melyet

ma oly könnyelműen s meggondolatlanul elhagytak...

Lehetetlennek tartjuk ennek be nem következését!... Ott van Franciaország példája, a hova most lassan-lassan visszatér a hit... S nekünk, tanítóknak szakszerűen kell a mellett és azon lennünk, hogy iskoláink elállamosítása ellen teljes erőnkkel küzdjünk; hívjuk föl a kényszerítő körülményekre — mert azok árnyékukat már jóelőre vetik — az intéző körök figyelmét, hogy segítségadásukkal lehetőleg ne csak elodázhassuk, de végleg megszüntethessük az államosítás kísérő szellemét. Mert bár kétségtelen, hogy lehetnek, sőt vannak és állnak is más eszközök is a nevelés-oktatás érdekében, de a cél csak akkor lesz helyes, nemes és elérhető, ha a géniusz, a mely köré csoportosítjuk reahatásaink minden szálát, olyan lesz, a melyet sem idő, sem emberek nem fognak, nem tudhatnak megváltoztatni sohasem. A mit pedig nem mondhatunk el, a most divó nevelés és oktatási irányokról.

A mostani nagy nemzeti zarándoklat a míg örömmel tölt el a multakra nézve bennünket, szeretnők, ha reményt nyújtana arra, hogy a mi óhajaink, a melyeket katolikus iskoláink fölviragozására nézve táplálunk, teljesülhessenek.

És mi őszinte, igaz szeretettel fohászunk az ég Urához, vegye pártfogásába a mi óhaj-tásainkat!

A könyvnelkülözésről.

Nos, a tűzhelyre elsőbben is gyulékony anyagokat kell rakni, sokszor fáradságosan összenordani, hogy alá lehessen gyújtani, hogy lángolhasson, mert az üres tűzhely tudvalevőleg nem ég! Aztán meg az a tűz is tőlünk függ, hogy milyen legyen; mert ha mi csak ocsut hordunk oda, akkor a füstje alatt száll, mert csak a tiszta búza ad lángot... Ezzel célozni akarok arra, hogy az iskolának nagyon is kell oda hatnia, hogy — az élet sokszor értéktelen és többször káros, mint hasznos befolyását ellensúlyozandó — hasson különösen is az emlékezetre és töltsé meg azt oly tartalommal, a mely az értéktelen lim-lomot, a nemtelent ne engedje hozzájárulni... És, hogy e tekintetben az iskolára mily nagy szerep és fontos feladat vár, igen könnyen elképzelhető.

Az emlékezet fejlődése, ép úgy, mint az életkor, napról-napra nagyobb.

A bölcsőben alvó kis babánál, valamint minden tehetség, úgy az emlékezés is, nagyon természetesen, alszik. A csecsemőnek minden benyomása pillanatnyi; olyan, mint egy kis állat, csak a jelen s a jelenben is az ösztön hatása alatt áll. Azonban rövid időn kezd nála az isteni szikra derengést árasztani. Úgyszólván legelső sorban az emlékezet ébred benne föl. A mellhez fektetett gyermek, nagy igyekezettel keres; ugyan erre azt mondják, hogy azt ösztönből

teszi, de mégis állítom, hogy merészség volna e megnyilatkozásból minden értelmi indító okot megvonni.

A karon altatott gyermek, jobbizően és hamarabb elalszik a karon, mint a puha, esőndesen ringó bölcsőben. Ennek — úgy mondják — a szokás az oka. Am jóllehet, később a szokás is közreműködik a karra vágyakozásnál, de az első, a második alkalomnál a vágyakozás rugója jórészen az emlékezet lehet csupán, mert egy-két alkalom nem teremti meg a megszokást.

Majd minden gyermek szereti az altató nótát. Ha az anyja karján van, addig nyugtalankodik, sőt sir is, a míg a nóta föl nem hangzik. Ez a tény is az ébren lévő lelki életről tesz bizonyosságot, de egyszersmind emlékezete működésének is elvitathatlan megnyilatkozása.

Íme, az emlékezet gyökérszájai, mily korán fogamzanak?

Igy fejlődik az emlékezet — megelőzve minden egyéb lelki tehetséget — úgyszólván rohamosan. Hogy fejlődése mily gyors és mennyire szünetnélküli folytonos, megérthetjük pusztán a beszélni tanuló gyermek haladásának tényéből. Egy másfél éves gyermek szája be nem áll s rövid időn oly szobóségre tesz szert, a melylyel környezetével meg tudja magát értetni s egyszerű gondolatait ki tudja fejezni. 2—3 éves kora idejében 80, sőt 100 szó fölött rendelkezik, iskolabajutásakor pedig olyik 200, sőt annál is több szót vall magáénak.

Érdekes adatokat sorol föl e tekintetben dr. Lindner Psychológiája. E szerint «Angliában a művelt ember 3—4000 szóval rendelkezik szellemi tevékenységében; a napilapok szobósége nem megy többre 6000 szónál. Az ó-testamentomi szentírásban 5642 szó fordul elő. Híres szónokok fölviszik 10.000 szóra, Shakespeare 15.000 szót mutat föl birtokául. Az egyiptusiak hieroglyphái arról tanuskodnak, hogy bölcsök 900 szónál többel nem rendelkeztek. A napszám 300 szónál többet nem használ».

Az előbb említettekől kitészhetik, hogy csak pusztán a szóképek birtoklásával mily anyagot tesz magáévá az iskolázásig terjedő gyermekkorban az emlékezet; ez a munkája azonban csak nagyon kis hányada teljes munkásságának. Mert — eltekintve attól a körülménytől, hogy szerzett szóképzeteit egymásra is vonatkoztatja, egymással többszörös viszonyba hozza s folyton tisztázódó és gyarapodó fogalmakat is alkot a gyermek — mondom, eltekintve ettől, emlékezete óriási mérvben gyarapodik egyebekben is. Ugyanis, ekkor tanulja meg az ember az emlékezés útmutatása mellett saját testét kormányozni, környezetében magát térbelileg tájékozni, számtalan tárgyat, tömérdek különböző tulajdonságaival megismerni e tárgyakat sorokba, csoportokba rendezni. Számok, ha mindjárt csak halvány általánosságban is, mint péld. sok, kevés, mind, néhány stb.; továbbá távolságok, hangok, színek, nevek, személyek, tárgyak stb. mind-mind ezen

korban
De só
elsaját
La
ember
vegez
tevéke

A ma
ró

Az
osztál
s fölla
Rés
tanítás
alapja
tekre

a)
egyed
A l
nek, r
nek al
Pár
Az
Egy
b)

teendő
A l
c) T
hatása
ról es
d)

mozgá
beteg
Az
a)

vaszsz
A lige
hely a
Alföld
Ideg
állatai

A v
növen
b)

lálkoz
Az al
kozása
c)
A lev
szal é
A lé
edény
d)
tartás
A k

korban szereztetnek meg az emlékezet számára. De sőt a 4—5—6 éves korban még más nyelvek elsajátítására is képes.

Látni lehet ezekből, hogy az emlékezet az emberi élet első 5—6 esztendejében oly munkát végez, a melyhez hasonlót későbbi egész lelki-tevékenysége idejében aligha művel. *Czike Imre.* (Folytatása következik.)

A magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. népiskolák tantervjavaslatá.

V—VI. OSZTÁLY.

Egyik év.

Az V—VI. osztály az egyik évben a III—IV. osztály egyik évében szerzett ismereteket ismétli s fölhasználja.

Részben az olvasókönyv, részben a földrajztanítás, részben pedig kirándulások közben és alapján a III—IV. osztály a következő ismeretekre tesz szert:

a) A háziállatok általában. Egy pár jellemző egyed tárgyalása.

A lakóhely, később a környék folyamvölgyének, rét, szántóföld, puszta, síkság vagy hegyeinek állatai általában.

Pár jellemző egyed részletes tárgyalása.

Az erdő. Pár erdei fa részletesebb ismertetése. Egy-két külföldi állat ismertetése.

b) A kerti, réti, legelői, szántóföldi gazdasági teendők évszakok szerint főbb vonásokban.

A leány házi teendői.

c) Tavasszal és nyáron: A Nap állása és hőhatása. A meleg hatása a növényekre. A levegőről és a hőről általában. A tűzoltás.

d) Testünk melegsége. A test táplálkozása, mozgása, nyugalma, tisztasága; a ruházat. A test betegségei. A járványokról általában.

Az V—VI. osztály anyaga:

a) (Természetrajzi képek.) A mező és rét tavasszal és nyáron. A lakóhely mérges növényei. A ligetek és nyílt térségek szárnyasai. A lakóhely állat- és növényvilága. (Rendszeresítés.) Az Alföld vízi szárnyasai.

Idegen világrészek jellegzetesebb növényei és állatai.

A vas, higany, ólom és kőszén. Az állatok és növények rendszeresítése.

b) (Gazdasági gyakorlatok.) A növények táplálkozása. A termőföld kezelése és művelése. Az allattenyésztés. A földmives nép téli foglalkozása. A bor kezelése. A selyemhernyótenyésztés.

c) (Természettani képek.) A légtümemények. A levegő, a légnemek. Hőkülönbözetek tavasszal és nyáron. A hőmérő. A nehézség és a súly. A légsúlymérő. A lopó, szívó, fuvó, közlekedő edények. A szökőkút. A hang.

d) (Egészségtani közlemények.) A test tisztántartása. A ruházat.

A kis gyermek táplálkozása. A vér.

A ragályos bajok. Házi gyógyszerek rögtöni segítségére.

Másik év.

Az V—VI. osztály a másik évben a III—IV. osztály másik évében szerzett ismereteket ismétli és fölhasználja.

Részben az olvasókönyv, részben a földrajz alapján, részben pedig a kirándulások közben a III—IV. osztály a következőket ismeri meg:

a) A háziállatokat általában. Egy pár még nem ismertetett jellemző egyed részletes tárgyalása.

A lakóhely, környék folyamvölgyének, legelő, rét, szántóföld, puszta, síkság vagy hegyeinek növényei általában.

Pár jellemző példány részletes ismertetése.

Az erdő. Erdei állatok. Pár jellemző példány ismertetése.

A folyam és állatai.

Pár közhasznú ásvány, külföldi növény.

b) A kert és a szántóföld megmunkálása. Az ember foglalkozásai a folyókon; a hegyekben. A leány házi teendői.

c) Őszzel és télen: a Nap állása. A hűvös levegő: köd, dér, felhő, eső. A hideg: a hó, a jég. Fűtés, hóforrasok.

d) Utasítások az emberi egészség megőrzésére. Az emberi lélek legfőbb tulajdonságai.

Az V—VI. osztály anyaga:

a) (Természetrajzi képek.) Az erdő tavasszal és nyáron. Az erdő mérges növényei, az erdei szárnyasok.

Kártékony rovarok. A Kárpátvidék jellegzetesebb állatai.

Éghajlatunk s az állat-növényi élet.

Idegen világrészek jellegzetesebb állatai, növényei.

A réz, ezüst, üveg. A kősó. Az állatok és növények rendszeresítése.

b) (Gazdasági gyakorlatok.) A növények táplálkozása. A gazdasági eszközök és gépek. A hegyvidék házi ipara. Hazánk földjének nevei. A fásítás. A szőlőművelés.

c) (Természettani képek.) A gőzgépek. Csiga, emeltyű.

A fény.

A delejtű, a delejesség. A zivatar. A villám, a táviró.

d) (Egészségtani közlemények.) A táplálkozás. A levegő hatása az egészségre. A gyermekápolás.

A betegség.

Az idegek szerepe az életben. Rögtöni segélyek a villámütött, fulladt, fagyott és ajult embereknel.

c) (Játék-torna.) A játék és torna a test egészségét, fejlődését, szép tartását, erejének és ügyességének fokozását, ezzel együtt a lélek elevenességét, az akarat szilárdságát s általában a lélek fegyelmezését mozdítván elő, már az I—II. osztályban tanulnak a gyermekek egyes könnyebb,

a lakóhelyismertetéshez simuló játékokat s az iskolában végzendő legegyszerűbb tornagyakorlatokat.

A III—VI. osztály egy csoportban végzi a játékokat és tornát.

A játék legjobb, ha a tantárgyakhoz simul s e közben a nemzeti eszmére is tekint. E fokban különösen a társasjáték az uralkodó. A lányok külön játszanak a fiúktól.

A tornából együtt tanulja mind a négy fiú-osztály az úgynevezett előkészítési gyakorlatok (különféle állások, sorképzések), kar-, törzs- és lábgyakorlatokat s egy-két egyszerű járásgyakorlatot.

A két legfelsőbb osztály ezen gyakorlatokon kívül néhány rendgyakorlatot is végezhet.

A lányok az előkészítő gyakorlatokat is külön végzik, úgymint a játékokat.

3. Rajzolás-szépírás.

(A részben osztott — két tanítós — iskolák számára.)

A rajzolás a gondolkozó képességet kiműveli, megtanítja a rajzolókat annak pontos észrebevételére, hogy a rajzolando formák bizonyos törvényszerűséggel bírnak; a szem megfigyelő és ítélő erejét kiválóan képezi, a kezét a lélek ereje alá hajtva, alkalmazkodóvá teszi s ezzel egyidejűleg a jóízlést is neveli.

A szépírás a gyermeket a rendre, tisztaságra készíti, benne a jóízlést, a szépérzékét fokozza.

III—VI. OSZTÁLY.

A népiskola I—II. osztálya a főnnebb körvonalozott ezél szerinti rajzot, vagy külön szépírást nem végez. A rajzolás csupán a lakóhelyi ismeretekhez csatlakozik, az írás pedig föltétlenül a szépen írás alapvető munkáját végezve az írásvetés keretében fordul elő.

a) A III—VI. osztály a rajzolás anyagát a természet köréből vett ismeretek közül választja. Könnyen lerajzolható szögletes, kerek és gömbölyű tárgyakat és terményeket rajzoltat a tanító. Az ezen tárgyak alakjával rokon mértani alakok, kocka, hasáb, gúla, henger, kúp, gömb s ezek lapjainak behatóbb szemléltetése s a lapok lerajzolása.

E lapok összetételeiből készíthető díszítmények.

b) Egyes betűk szabályos írása ütenyézssel történjen.

Szavak, később mondatok ütenyírása.

4. Női kézimunka.

A női kézimunkaoktatást a rendes tanítási időn kívül végzi a kézimunka tanítónője. Az osztatlan (egy tanítós) és részben osztott (két tanítós) iskolák terve a több tanítós iskolák tervével egyenlő részletességét a részben osztott (három és több tanítós) és osztott (hat tanítós) iskolák tervéinél találjuk.

A Szent-István-Társulat gyűlése.

Az elemi népiskolai tankönyvek között végül 1899-ben a következő két német olvasókönyv látott napvilágot:

1. Deutsches Lesebuch für die zweite Klasse der katholischen Volksschulen. Im Auftrage der Sct.-Stefan-Vereines verfasst von Ant. Mócsy, Jos. Petrovác und Jul. Walter. In deutscher Bearbeitung von Emerich Schultz.

2. Deutsches Lesebuch für die dritte Klasse der katholischen Volksschulen. Im Auftrage der Sct.-Stefan-Vereines verfasst von Ant. Mócsy, Jos. Petrovác und Jul. Walter. In deutscher Bearbeitung von Emerich Schultz.

Az 1898-ik évi nagygyűlés igazgatói jelentéséből méltóztattak értesülni, hogy Társulatunk két ízben irt ki pályázatot a nagym. püspöki kar által megállapított tanterv szerint az elemi és felsőbb népoktatási intézetek számára készülő tankönyvekre.

Az első pályázat az 1897. szeptember 23-ikán tartott igazgató-választmányi ülés határozatából kiíratott elemi népiskolai egyháztörténelemre, szertartástanra, nyelvtanra, magyar ABC-re német-ajku iskolák számára, magyar ABC-re tótajku iskolák számára, történelemre, gazdaságtanra és természettanra.

A pályázat határideje 1898. szept. 1-én telt le. Beérkezett összesen 22 pályamunka.

A második pályázat az igazgató-választmány 1897. november 25-iki határozatából iratott ki 1898. december 31-iki határidővel. A pályátételek a következők voltak:

Földrajz az elemi iskolák használatára.

Vezérkönyv a Mócsy-Petrovác-Schultz olvasó- és tankönyvek (I., II.) kezeléséhez.

Szertartástan polgári iskolák, felsőbb leányiskolák és tanítóképzők számára.

Egyháztörténelem polgári iskolák, felsőbb leányiskolák és tanítóképzők számára.

Rendszeres magyar nyelvtan polgári és felsőbb leányiskolák számára, továbbá: számtan, magyar történelem, világtörténelem, alkotmánytan, földrajz, fizikai földrajz, természetrajz, irálytan, verstan és költészet. Magyarország oknyomozó története; mindezek felsőbb leányiskolák és tanítóképzők számára és művelődés és művészettörténet felsőbb leányiskolák számára.

Beérkezett 13 pályamunka. A pályamunkák a Társulatnak kebelében működő s a nagyméltóságú püspöki kar által kinevezett tankönyv-vizsgáló-bizottság két-két tagjának adattak ki bírálatra. Az első pályázat fölött a döntést 1899. április hó 15-én provokáltuk. Az eredmény szomorú volt. A 12 pályamunka közül csak egyetlen egy vált be, a Németh Gyula egyháztörténelme, melyről már föntebb említést tettem. Mikor ezt az igazgató-választmánynak bejelentettük, egyszersmind fölhatalmazást kértünk az elnökség, illetve az igazgatóság részére, hogy a jövőben a szükséges elemi népiskolai tankönyvek megírásáról megbízatás útján gondoskodhassunk s ezt az 1899. évi márczius hó 9-én tartott gyűlésen meg is kaptuk.

A második pályázat sorsát a tankönyv-vizsgáló-bizottság 1900. márczius hó 21-én döntötte el. Az eredmény ennél sem volt valami fényes, de azért mégis inkább kielégítő, mint az elsőnél. Kiadásra elfogadtattak a következő pályamunkák:

1. Útmutató a Mócsy-Petrovác-Schultz-féle első és második olvasó- és tankönyv módszeres fölhasználásához. Írta: Dreisziger Ferencz.

2. Egyháztörténelem. Iskolai kézikönyv tanító-képző-intézetek, polgári és felsőbb leányiskolák számára. Írta: Vargha Dezső dr.

3. Számtan a polgári és felsőbb leányiskolák I—II. osztálya számára. Írták: Ember Károly és Kovács Pál.

4. Stiliztika és poetika felsőbb leányiskolák és tanítóképzők számára. Írta: Kiss Ernő dr.

Újabb pályázatok kiírását nem tartjuk célravezetőnek s azért a jövőben a katolikus felsőbb népoktatási intézetek szükséges tankönyveinek megírásáról szintén

megbí
nézve
kérte

Az
lasztás
kiadvá
egyéb
münde
jegyzé

A
alatt l
idegen
közül
esém

Igy
tunk l
tankö
ságu
nyoma
mely
1899-
azonb
lehető

A
látot
likus
röl g
hozza
más t
muljál
vizsgá
idegen
tárgyi
bető s
népisk
könyv
hivata
mely
pontja
vezető

mint a
eselek
XII
hez é
hivall
képen
tankö
jöväh
s mi
Csász
íránt,
megy
zetek
falos
náljak
Ug

látva
újabb
leges
háram
nagyo
annál
láthat
A
értékb
peldár
gyar
állított
értékü
vallás-
külön

A
Társul
nevelő
nevelő
szerke
küldet

megbízatás útján kívánunk módjával gondoskodni, a mire névze az elnökség és igazgatóság a választmánytól kikerde és megnyerte a fölhatalmazást.

Az utóbbi két év alatt még új előmeneteli és mulasztási napló-íveket is nyomattunk s ezeket tankönyvkiadványainkkal, a bizományba fogadott könyvekkel s egyéb tanszerekkel együtt évente 16.000 példányban minden katolikus iskola czimére megküldött tankönyvjegyzékünkben hirdettük.

A tankönyv-vizsgáló-bizottság az utóbbi két esztendő alatt háromszor tartott gyűlést. Megbírált összesen 29 idegen könyvkiadók által betérjesztett tankönyvet s ezek közül jóváhagyott hetet. Döntött továbbá, mint szerencsem volt jelezni, a pályázatok sorsa fölött.

Igy törekedett, mélyen tisztelt Nagygyűlés, Társulatunk megfelelni ama kötelességnek, melyet a népiskolai tankönyveket illető eg. kegyes Védnökei, a nagyméltóságú püspöki kar bizott rája. A fokozott tevékenység nyoma ott van az ügynökségi forgalom kimutatásában, mely soha sem volt oly tetemes, mint 1898-ban s az 1899-iki még ezt is jóval fölülmulta. Az eredménynyel azonban, mélyen tisztelt Nagygyűlés, még korántsem lehetünk megelégedve.

A nagyméltóságú püspöki kar a Szent-István-Társulatot hatalmazta föl és kötelezte arra, hogy a katolikus iskolák számára megfelelő tan- és olvasókönyvekről gondoskodjék. Nemcsak én mondom, de minden hozzáértő ember, hogy a Társulat kiadványai bármely más tankönyvvel kiállják a versenyt, sőt azokat fölül is mulják, továbbá hivatalos könyvjegyzékébe, a tankönyv-vizsgáló-bizottság határozatai alapján, szivesen vett föl idegen kiadványokat is, melyek ellen vallásérkölesi, tárgyi vagy módszertani szempontból kifogás nem emelhető s mégis azt tapasztaljuk, hogy igen sok katolikus népiskola és intézet van hazánkban, a melyekben oly könyveket használnak, melyek a Szent-István-Társulat hivatalos tankönyvjegyzékében nem fordulnak elő, a mely munkák selejtesek s egyszerűen az üzlet szempontjából készültek. Kívánatos volna, hogy ez intézetek vezetői megértenék, hogy a nagyméltóságú püspöki kar, mint a legfőbb katolikus tanhatóság rendelete ellen eszelekesznek, midőn ily könyveket használnak.

XIII. Leo 6 Szentsége 1899-ben a kanadai érsekekhez és püspökökhöz intézett körlevelében a katolikus hitvallásos iskoláról, mint önként kínálkozó, szükségképeni dolgot jelentette ki, hogy azokban csak oly tankönyveket szabad használni, melyeket a püspökök jóváhagytak, megengedtek. (Alkotmány 1899 jan. 15.) s mi is véghetetlen nagy hálaóra vagyunk kötelezve Császka György dr. kalocsai érsek úr 6 exzellenziájára iránt, ki körlevelében ismételtlen kötelezte az egyházmegyéje területén lévő római katolikus iskolák és intézetek vezetőit, hogy csak a Szent-István-Társulat hivatalos tankönyvjegyzékében foglalt kiadványokat használják.

Ügynökségi raktárunk tanszerekkel is bőven el van látva s azokat új iskolák fölállításánál, de meg a régiek újabb berendezésénél is figyelembe ajánljuk. Az esetleges esekély üzleti haszon, mely ebből a Társulatra hárul, nem egyes emberé, hanem a közö s minél nagyobb forgalmat érünk el a könyvkereskedésben, annál több szegény iskolás-gyermekek, népkönyvtárát láthatunk el ajándék-könyvekkel.

A Társulat 1898-ban 16.474 könyvet 3400 frt 11 kr. értékben osztott szét ajándékol, 1899-ben pedig 19.756 példány könyvet 3786 frt 32 krajczár értékben. A magyar tanítók budapesti kaszinójában külön szekrényt állítottunk föl kiadványaink számára s abban 330 korona értékű könyvet helyeztünk el, a miért a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter úr külön levélben mondott köszönetet.

A katolikus tanügyi érdekeit kívánta a Szent-István-Társulat szolgálai, mikor 1895-ben megindította a Népevelő-t, mint hivatalos katolikus tanügyi lapot. A Népevelő azóta is hetenkint jelenik meg Ember Károly szerkesztésében s minden katolikus iskolának ingyen küldetik. Csupán azt kértük a nagyméltóságú püspöki

kartól, hogy egyenkint annyi koronával járuljanak postai szállítás czimén a lap költségeihez, a hány példányban egyházmegyéjük területére a Népevelő-t küldjük; kértük továbbá, hogy minden néven nevezendő akár tanítói, akár egyéb a katolikus iskolákra vonatkozó pályázatok a Népevelő-ben közöltessenek. A Népevelő azonban, melyet hatezernél jóval több példányban adunk hetenkint postára s mely elterjedtsége és olvasottsága révén újabbán valóságos pezsgő életet teremtett a tanítói világban, így is nem esekély áldozatokat követel évente a Társulattól. Több ezer forintba kerül a szerkesztés, a munkatársak díjazása, papiros, nyomtatás, czimszalagok, postai szétküldés s fedezetet e költségeire a pályázati hirdetések díjából és a nagyméltóságú püspök uraktól beküldött 1—1 koronából csak igen esekély mértékben talál. Ezért aztán, bár kiváló szakférriak emeltek föl szavukat (Magyar Állam, 1899 aug. 17. sz.), hogy a lap terjedelmét megnagyobbítsuk, ennek a kívánságnak most, mikor Társulatunk anyagilag különben is szerfölött igénybe van véve, elegend nem lehetünk.

Nemcsak a kényszerű takarékoskodás, de a katolikus kántorok részéről tapasztalható közöny is bírta az igazgató-választmányt 1899 december 7-iki ülésén arra a határozatra, hogy a Katolikus Egyházi Zeneközölynt a saját kiadásában tovább ne folytassa. A lap nyomdai előállítására ugyanis igen költséges volt s ezzel épen-séggel nem állott arányban azoknak érdeklődése, a kik számára első sorban készült.

A folyó 1900. év januárius 1-től a Katolikus Egyházi Zeneközölynt az Országos Magyar Czeccilia-Egyesület vette kiadásába, melynek már előbb is hivatalos közölyve volt.

A középiskolai hitoktatás ügyét sem hagyta figyelmen kívül Társulatunk. A Demény Dezső hittani tankönyvei közül az Alapvető hittan után 1898-ban az Ágazatos hittan s 1899-ben az Erkölestan is megjelent, az Egyháztörténelem pedig már munkában van s hamar elkészül.

A folyó évi januárius 29-iki püspöki konferencia határozatából kifolyólag a bíboros hercegprimás 6 főmagassága 1900 február 19-iki IV. számú körlevelében az új hittanítási tanterv alapján új hittani közikönyvekre hirdet 1000—1000 koronás pályázatot. E szerint kívánatik: 1. Katolikus hittan a középiskolák V. osztálya számára. Benyújtási határidő 1901. december 31. — 2. Katolikus erkölestan a középiskolák VI. osztálya részére. Határidő 1903. december 31. — 3. Katolikus apologetika a középiskolák VIII. osztálya részére. Benyújtási határidő 1905. december 31. — Egyszersmind jelzi a pályázati hirdetés, hogy a koszorúzott munkát a Szent-István-Társulat fogja kiadni, a mit előre is halás köszönettel veszünk tudomásul.

Örömmel jelentem továbbá, hogy a középiskolák számára készült Hajdu Zoltván-féle Lélektan és gondolkodástan második javított kiadása 1898-ban fölterjesztvén a vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszteriumhoz 2044—1898. elnöki szám alatt a gimnáziumok és reáliskolák számára tankönyvül engedélyeztetett.

Erre hivatkoztak az erdélyi középiskolai tanárok 1898 április hó 12-én Kolozsvárott tartott gyűlésükön, mikor Erdélyi Károly dr. kegyesrendi gimnáziumi igazgató indítványára elhatározták, hogy fölkerik a Szent-István-Társulatot, hogy mikép a középiskolák számára böleseleti tankönyvet adott ki, akképen történelmi katolikus tankönyvről is gondoskodjék.

Az erdélyi középiskolai tanárok kongresszusának átiratát szerencsés voltam igazgató-választmányunknak bemutatni, mely aztán 1898 június 10-iki ülésén az elnökséget, illetve az igazgatóságot oly tágabb értelmű meghatalmazással látta el, hogy a középiskolák összes tantárgyai számára a kellő módon és időben katolikus szellemű tankönyveket irasson.

Az elnökség és igazgatóság a legnagyobb körültekintéssel járt el ebben a dologban s ma már készen vannak a következő — az új tanterv alapján készült — középiskolai tankönyvek:

Bartha József dr., Magyar nyelvtan mondattani alapon. Polgári és középiskolák I—II. oszt. számára.

Prónai Antal dr., Magyar olvasókönyv. A középiskolák I. oszt. számára.

Ujházy László, A magyar nemzet történelme. Középiskolák alsó osztályai számára. I. rész.

Bartha József dr., A magyar nemzeti irodalom története.

(Folytatása következik.)

Váczegeyházmegye főpásztora.

Hazánk egyik legnagyobb egyházmegyéjének iskolái és tanítói megkapták az isteni Gondviselés által nekik rendelt főpásztort: a legmagasabb kegyur. a király ö Felsege kinevezte váci püspökké: Csáky Károly gróf. ez. püspök, esztergomi kanonokot. A kinevezett püspök életrajzát, a lapok közlései alapján a következőkben adjuk:

Csáky Károly született Sopronban 1852 július 24-én. Elemi tanulmányait Sopronban, a középiskolákat a jezsuiták kalksburgi kollégiumban végezte.

1870-ben az esztergomi főegyházmegye növendékpapjai közé lépett, hol filozófiai és teológiai tanulmányait kitűnő eredménnyel fejezte be. Tehetségeit méltányolva, Simor primás Rómába, a «Collegium Germanico-Hungaricum»-ba akarta küldeni. De az ifjú az idősebbi gyöngye egészségi állapota azt nem engedte.

Első állomása Tardoskőd volt, hová kápláni minőségben küldetett. Következő évben azonban, 1876 július 22-én Simor János már udvarába hívta ezereboniáriusnak.

Esztergom város képviselőtestülete 1880. április 12-én plébánossá választotta. Mint lelkipásztor hívei között oly buzgóságot fejtett ki, hogy Simor primás fölterjesztésére XIII. Leo pápa titkos kamarásai sorába emelte. Öt évig volt plébánosa a primások székvárosának. Mint plébános a városi elemi iskolák és az óvoda igazgatójának tisztét is viselte. 1885 április 8-án a pozsonyi társaskáptalan kanonokjává neveztetett ki. E minőségében egyúttal az állami reáliskolánál és nőpraeceptoránál érseki biztosként működött s a szent keresztől nevezett apácák lelkiigazgatója volt. Pozsonyban három évig tartózkodott. 1888 november 27-én az esztergomi főkáptalan tagjainak sorába emelte méltó főpásztora elismerése folytán a királyi kinevezés. 1890-ben cholti apát, 1895-ben Vaszary Kolos hercegprimás előterjesztésére, ki mint elődje, szintén bizalmával tüntette ki Csáky Károly grótot, curcolai v. püspök lett s mint a káptalan legfiatalabb v. püspök-tagja, a milleniumi ünnepélyek alatt ő vitte a Felsőg előtt az apostoli keresztet.

Az új püspök úr, miként eddigi működéséből láthatjuk, lelkes apostola a kath. nevelésügynek. Váczegeyházmegye tanítói benne igazi főpásztort, igazi vezért nyertek a Gondviseléstől. A jó Isten áldása kísérje az új püspököt terhes munkájában.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

A pécsi tanítóképző-intézetben a tanképesítési vizsgálatok f. évi május hó 30-ikán reggeli 8 órákor az írásbelivel kezdődnek és a következő napokon folytattnak. Folyamodványok ahírótt igazgatóságához címelve, keresztlevéllel, orvosi, erkölcsi, működési és az összes iskolai bizonyítványokkal látandók el. A tanítóképző évtolyamait másutt végzett tanítójelöltek, vagy azon magántanulók, kik engedélyük alapján ezúttal a IV. évfolyamról magánosztály-vizsgálatot és ennek sikeres kiállása esetén egyszersmind képesítő vizsgálatot is óhajtanak tenni, engedélyokmányaikat is tartoznak mellékelni és ezenkívül május 25-ikén délelőtti 11 órákor az igazgató hivatalos helyiségében személyesen is jelentkezni. Az utóbbiak magánosztály-vizsgálata és pedig az írásbeli május 25-én d. u. 2 órákor, a szóbeli 26-ikán reggeli 8 órákor tartatik. A kérvények az intézet igazgatóságánál május 13-ikáig nyújtandók be. Későn érkezett, vagy hiányosan fölszerelt kérvények tekintetbe nem vétetnek. Intézeti növendékek 10, idegenek vagy magántanulók 20 forintot fizetnek. Az oklevélért külön egy forint és a magánosztály-vizsgálatokért egyenkint 20 frt 15 kr. jár. Mindezen díjak előre fizetendők. Kelt Pécsen, 1900 április 23-án. *A pécsi tanítóképző-intézet igazgatósága.*

Meghívó. A «Kassa-vidéki róm. kath. tanító-egyesület» kassai-köre tavaszi gyűlését 1900 évi május hó 8-án Kassa-Ujjfalun tartja, melyre a főtisztelendő plébános urak, a pártoló és rendes tagok, valamint a tanügybarátok tisztelettel meghívotnak. 9-kor Veni Sancte és ünnepélyes szentmise lesz, mely alatt a pápai hymnust (Hol szent Péter) éneklí a tanítói kar. Targyorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Gyakorlati tanítás, tartja I—II. osztályban Román Sándor; III—IV—V—VI-ik osztályokban Lebenszky György. 3. A növendékek elboicsátása után, a gyak. tanítások módszere fölött eszmecsere. 4. A mult évi gyűlés jegyzőkönyvének fölolvása és hitelesítése. 5. Ertekezések: u. m. a pálya- és szabadon választott munkák fölolvása és beszéde. 6. Vitatétel: Kell-e külön tanterv az osztatlan elemi iskolának? 7. Indítványok. 8. Jövő gyűlés helyének kijelölése. A rendes tagok teljes számmal való megjelenésre e helyen is fölkéretnek, hazafias tisztelettel vagyok Abauj-Enyiczken, 1900 apr. 23-án *Hován Endre*, elnök.

Tanítóképesítő vizsgálat. Az esztergomi érseki tanítóképzőben az írásbeli képesítő-vizsgálatok május hó 21—23. napjain tartatnak meg. Azon növendékek, kiknek a képesítőt megelőzőleg osztályvizsgálatot is kell még tenniök, azt május hó 19-én fogják letenni. *Az igazgatóság.*

IRODALOM.

Katholikus Pedagogia. Folyóirat, szerkeszti és kiadja Gyürky Ödön. A füzet gazdag tartalma: 1000—1900. A magyar kath. középiskolázás kilencszázados jubileumára: írta Gyürky Ödön dr. — M. T. Quintilianus élete és pedagógiája. írta Bihari F. Immanuel O. S. B. — Történeti tankönyveink. írta Olasz József dr. — A pedagogia századvége. írta Vethéssy József dr. — Nagy Németország néhány internátusa. (A hamburgi «Paulinum»-internátus életrendje.) írta Hirling Antal dr. — Vegyesek (A kath. tanférfiakhoz!) — A középiskolai hit-tanítás reformja. — A püspöki kar pályázat-hirdetése katholikus hittanra. — Az 1900. év és a kath. ifjúság. — Fogynak a kath. középiskolák. — A kulturtárcza költségvetése a pénzügyi bizottságban. — Beküldött művek. — A Katholikus Pedagogia célja a neveléstudományt kath. szellemben ápolni, fejleszteni, különös gondot szentelvén a kath. középiskolázás ügyének, érdekeinek. A Katholikus Pedagogia megjelenik 12 füzetben 40—42 ivnyi terjedelemben. A Katholikus Pedagogia előfizetési ára: egész évre 8 korona, félévre 4 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker., Pál-utca 7. szám II. em. 37. — A tudományos színvonalon álló folyóira-

tot ismételtlen a legmelegebben ajánljuk a kath. tanintézetek, egyesületek t. vezetőségeinek megrendelésre. Méltán megérdemli ezen egyedüli kath. tanügyi folyóiratunk a legszelebbebb körben való pártolást.

VEGYESEK.

A jubiláris esztendő az iskolában.

A katolikus öntudat fölébresztésének és ápolásának alig kínálkozott valaha alkalmasabb idő, mint az Úrnak ezerkilencszázadik esztendeje. A Krisztus vérevel megpecsételt s föltámadásával megdiósított katolicizmus ezerkilencszázadik esztendjét megerte. A világ minden részéből sietnek a katolikus hívők Rómába, hogy Krisztus földi helytartója előtt dokumentálják törhetetlen hitűségüket. Krisztus nevének dicsősítése és imádata hangzik föl szerte e világon. Nekünk magyaroknak ez év kétszeres ünnepünk, mivel most van 900 éve, hogy a magyar nemzet belépett a katolikus civilizáció minden átalakító s megnemesítő légkörébe, a mi főmarradásának, ellenállóképeségének lett leghatalmasabb faktora. Nagyon természetes, hogy a mi fejünk fölött sem röpülhet el nyomtalanul ezen év s megalakult az országos bizottság, mely a kettős jubileum illő megünnepléséről intézkedik. Ez a bizottság azt javasolta, hogy az *egyház-megyei hatóságok minden katolikus iskolánál rendelkezék el a jubiláris istentiszteletek és ünnepélyek tartását*. A pécsi és erdélyi püspökök már intézkedtek ezek iránt, újabban a veszprémi püspök adott erre utasítást s e példákat, hiszszük, követni fogják a többi megyéspüspökök is. Ez év folyamán ugyanilyen jubiláris ünnepélyeket fognak tartani a katolikus tanítói körök és katolikus tanító-egyesületek is. A hivatalosan összeállított programot megerősítés után lapunkban azonnal közzéteszszük. Addig is ajánljuk a tanítóknak figyelmébe a Szent-István-Társulat által erre az alkalomra kiadott és lapunk szerkesztője által megírt és szerkesztett Emlékkönyvecskét, melyben az ünnepélyhez alkalmas beszédek és költemények foglaltatnak. A könyv minden növendék részére beszerezhető, mert ára csak 20 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat ügynökségénél.

«**Tanügyi mizéria.**» Érdekes világitásba helyezi népoktatásügyünk igazi állapotát a következő hír, melyet a kormány félhivatalos lapjából, a Magyar Nemzetből veszünk át. «Már megírtuk lapunkban, milyen rossz lábón állanak Abauj-Szántóban a tanítás ügyei. A képviselő-testület tudvalevőleg hosszú huzavona után elhatározta, hogy az állami iskola és föllebbezés folytán a miniszterium által alárendelt közbizomány építésére egy 100.000 koronás törlesztéses kölcsönt vesznek föl. Van a képviselő-testületnek egy csoportja, mely minden haladást megakasztani igyekszik és ezért minden határozatot megföllebbez, a hányszor csak lehet. Úgy ezen határozatot is megföllebbezték elébb a megyéhez, aztán a miniszterhez. Két év után innen végre bekérték a községtől az iskola és közbizomány költségvetését. Az ez ügyben tartott képviselőtestületi ülésben a hírhedt csoport fővezére azon indítványt tette, hogy: «Minthogy nekünk iskola nem kell, tehát költségvetés sem kell s ezért azt megtagadjuk». Es ez határozatba is ment. Az úgy tehát, ki tudja mennyi

időre, megint elődázódott, pedig nemcsak hogy 150 gyermek nő itt föl teljesen iskolázatlanul, de a meglévő öt felekezeti iskola is mintegyre züllik, mert bútor és taneszköz mindegyikben oly rongált állapotban van, hogy azokat használni nem lehet. Újakat pedig az állami iskola reményében nem akarnak csinálni.» Igen, az állami iskola reménye, ez az ezerjőfü, lohasztja az iskolaföntartó hitközség áldozatkészségét és ezért «züllik» sok felekezeti iskola, melyeket a népnek az iskola iránti érdeklődése századokon át virágzó állapotban tartott fönn. Odajutunk ma holnap, hogy az elállamosítás handa-bandája, egy-két embernek érdemszerzési becsvágya — az általános népoktatás hanyatlásának szomorú statisztikáját fogja eredményezni. Kérdezzék meg a hitközségi iskolaszékeket és azok hűségesen bevallják, hogy a hitfelekezeti iskolák fejlesztésének anyagi forrását — az elállamosítási düh mesterségesen zárja el.

Wlassics miniszter itthon. A tanügyi kormány feje, Wlassics Gyula, vallás- és közoktatásügyi miniszter hosszas távollét után hazaérkezett. A tanítói kar osztatlan szeretettel és tisztelettel üdvözli az üdüléséből visszatért minisztert és méltán, mert Wlassics miniszter már eddig is fényesen beigazolta, hogy nagy méltánylással, becsüléssel viseltetik a nemzeti kultúra alapvető munkáit, a tanítók iránt. Adjon az Isten az ilyen jószívű miniszternek tartós egészséget.

A miniszter köszönete. A vallás- és közoktatásügyi miniszter báró *Vécsey* Józsefnek, ki a Csegöldön szervezett római katolikus iskola céljára ötezer korona értékű házat engedett át, a termet önköltségen fölszerelte és a tanítói javadalomhoz évi 200 korona értékű hozzájárulást biztosított, köszönetét nyilvánította.

Egy apát-plébános ünneplése. *Biró* Béla kolozsvári apát-plébánost április 23-án, neveünnepén, szűp óvációkban részesítették tiszteletöl. A római katolikus tanítótestület az apátnak, mint igazgatónak, sikerült arezképét festette meg névnap ajándékkal, melyet *Váradý* Albert iskolaszéki jegyző adott át üdvözöl beszéd után az ünneplésnek, ki meghatottan köszönte meg munkatársainak ezen szép figyelmét. Délután pedig az ünnep méltó befejezéséül, nagyszámú közönség előtt, az iskolásánykák adtak elő szindarabokat, melyek betanítása körül kivált *Schwarz* Adél és özvegy *Imre* Gergelyné tanítónők fáradoztak sokat.

Megjutalmazott tanítók. A tatai és komáromvidéki takarékpénztár 300 koronát küldött a komárommegyei tanfölvélgyelőnek, hogy azokat a tanítókat jutalmazza meg, a kik a magyar nyelv tanítása körül legtöbb buzgalmat tanusítottak és a legnagyobb sikert érték el. Az érdemes tanítók ezek: *Hauck* Nándor alsó-gallai bányatelepi igazgatótanító, *Kisfaludy* Mihály környei tanító, *Takács* Olga kecskédi óvónő, *Borcsiczky* Erzsébet oroszlányi óvónő, *Szabó* Margit szemerei óvónő.

Tanszer-kiállítás. Az *Országos Képtár*-ban a kultusz-miniszterium gazdag kiállításban mutatja be a különböző nemzetek iskoláiban használt iskolakönyveket, rajz-, író- és egyéb tanszereket. A kiállítás anyaga már együtt van s a minap hozzá is fogtak a tárgyak elrendezéséhez. A megnyitás még áprilisban meg lesz s a nyár elején a kiállítást bemutatják a vidéki tanfölvélgyelők is. A kiállítást Halász Ferenc osztyáltanácsos rendezi.

Iskolatársak találkozója. Kolbe Antal budapesti tanító fölhívja figyelmét azoknak, a kik az 1890. évben a győri kir. kath. tanítóképzőt együtt végeztek, hogy tíz éves találkozójuk július 1-én lesz Győrött a Fehér hajószállóban.

Egy főnöknő halála. *Litschgi* Mária Abundancia, a Miasszonyunkról nevezett szegény iskolánövérnek magyarországi főnöknője Temesvárott e hó 10-én hosszas szenvedés és a haldoklók szentségeinek ájtatos fölvétele után elhunyt. — *Litschgi* Anna, ez volt a főnöknő világi neve, 1830-ban Strassburgban született. 1851-ben belépett a Notre-Dame rendjébe. Később egyike volt azon hat nővérnek, kiket *Csajághy* Sándor esanádi püspök meghívott Temesvárra, hogy ott a katolikus nőnevelés szolgálatába álljanak. Azóta évtizedeken át a legnagyobb buzgalommal és szorgalommal nevelt magyar

leányokat a magyar hazának s a tanügy terén szerzett érdemeinek elismerésül ő Felsége 1894-ben az arany érdemkereszttel tüntette ki. — Temetése óriási részvét mellett ment végbe.

Szőlő- és borgazdasági tanfolyam. A földművelésügyi miniszter már négy év óta évenként négy hétre terjedő szőlő- és borgazdasági tanfolyamokat rendez azon néptanítók számára, a kik oly községekben működnek, a hol a lakosság a szőlőművelésre, illetőleg az épusztult szőlők felújítására van utalva. A folyó évben ilyen tanfolyamok lesznek Szent-Endrén, Pécsváradon, Kaposvárt, Tapolezán, Pozsonyban, Egerben, Tarczalon, Beregszáson, Szilágy-Somlyón, Bihar-Diószegen, Ménesen, Nagy-Enyeden és Tordán. Ezen tanfolyamokra ez évben összesen 156 néptanító vétetett föl. A tanfolyamok folyó hó 23-án kezdődnek. A főlvevő néptanítók egyenként 120 korona utazási és ellátási átalányt kapnak a földművelési minisztertől.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. I. Készséggel közvetítjük — az esetleges jó választ. Az idősebb dolgokat szívesen fogadjuk. — **Sz. P.** Irjon az Iskolatestvérek főtiszt. Főnökének Csornára. A főlvetel módozatairól készséggel tájékoztatják. — **F. J.** A bécsi pedagógium igazgatójának nevével most azonnal nem adhatjuk. Forduljon az igazgatósághoz. 2. Nem. 3. A tannyelv német. 4. Nem érvényes. A főlvetel kiegészítő-vizsgálat mellett lehetséges. Ajánljuk a budapesti polgári tanítóképzőt. I. Győri-út. — **B. A.** A kath. iskola igényeinek ellátására 50-onal magasabb iskolához is kivethető. Az adó befizetése céljából a közigazgatási hatóság is igénybe vehető. A jegyző önkénye ezt nem korlátozhatja. 2. A községi jegyző nem főlvetés hatósága a tanítónak. — Több levélre a jövő számban felelünk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A magyarpataki magyar-tótajku kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Javadalma: tisztességes lakás melléköpülétekkel; 1 holdas szántó; készpénzben 800 k.; 3000 lélek után temetési stóla. — Kis halott 1 k., nagy 2 k., főkegyházakban kétszeres; bucsuztató versszakonként 20 fillér. — Az állás azonnal elfoglalandó. Fölserelt folyamodványok május 15-ig az iskolaszékhez (p. Nagy-Báród) küldendők. 168 1—2

Székesfehérvári egyházmegye.

Az ürömi (Budapest mellett, vasúti állomás) róm. kath. iskolához május 1-től június 15-éig egy helyetteset keresnek, ki németül tud s azonnal jöhet. Lehet tanító, tanítónő vagy óvónő. Fizetése e másfél hónapra 45 forint és bútorozott szoba. **Weicher Miklós** plébános. 170 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A szt.-benedeki (Vas megye, posta Tótkeresztúr) róm. kath. kántortanítói állásra ápril 25-éig különböző címeken 1000 korona jövedelemmel pályázat nyitattik. Az *iskolaszék*. 2—2

Váczi egyházmegye.

Újkécskei (Pest megye) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme: 1. Készpénz 200 korona (itt megjegyeztetik, hogy ezen készpénzfizetésnek 400 koronával leendő megjavítása törvényhatósági elintézés alatt áll. 2. Három padlózott és festett szobából és mellékhelyiségekből álló lakás. 3. Huszonhet katasztrális középminőségű szántóföld haszonélvezete; melynek adóját a kántortanító fizeti. 4. Stolaris jövedelme mintegy

800 korona. Kötelességei: 1. Istentiszteletek alkalmával kántori teendők pontos elvégzése. 2. Az iskolásoknak és a népnek énekre való oktatása, szükség esetén tanítók helyettesítése. Okleveles kántortanító urak pályázati kérvényeiket az újkécskei róm. kath. Iskolaszékhez czímezve ft. **Srenker András** alpári kerület h. esperese és alpári plébános úrhoz f. évi május hó 24-ig annál is inkább benyujtsák, mert az elkésett kérvények tekintetbe nem vétetnek. A választás f. évi május 26-án a szokott módon Újkécskén fog megtartatni. *Iskolaszék*. 171 1—2

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolcsóbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többiit Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Részletes Tanítástervek

az egy, két, három és négy terembe osztott római katolikus népiskolák részére

Irta: RÓVÓ LAJOS.

Ez a nagy negyedréte-alakú, rovatos munka igen szép kiállítású és magában foglalja az önálló I., az önálló II., az osztatlan II—III., IV—VI., III—VI., I—VI. és I—II. osztályok **hetekre részletezett tanítási terveit, óraterveit**, valamint az osztatlan 169 iskola lezakerendjét. 1—3

Ára bérmentes küldéssel 1 korona 10 fillér.

Kapható

a „NÉPISKOLAI TANÜGY”

kiadóhivatalában,

Eger, Maklári-út, Pallagi-iskola.

